

Position paper: het ANLb en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) na 2027

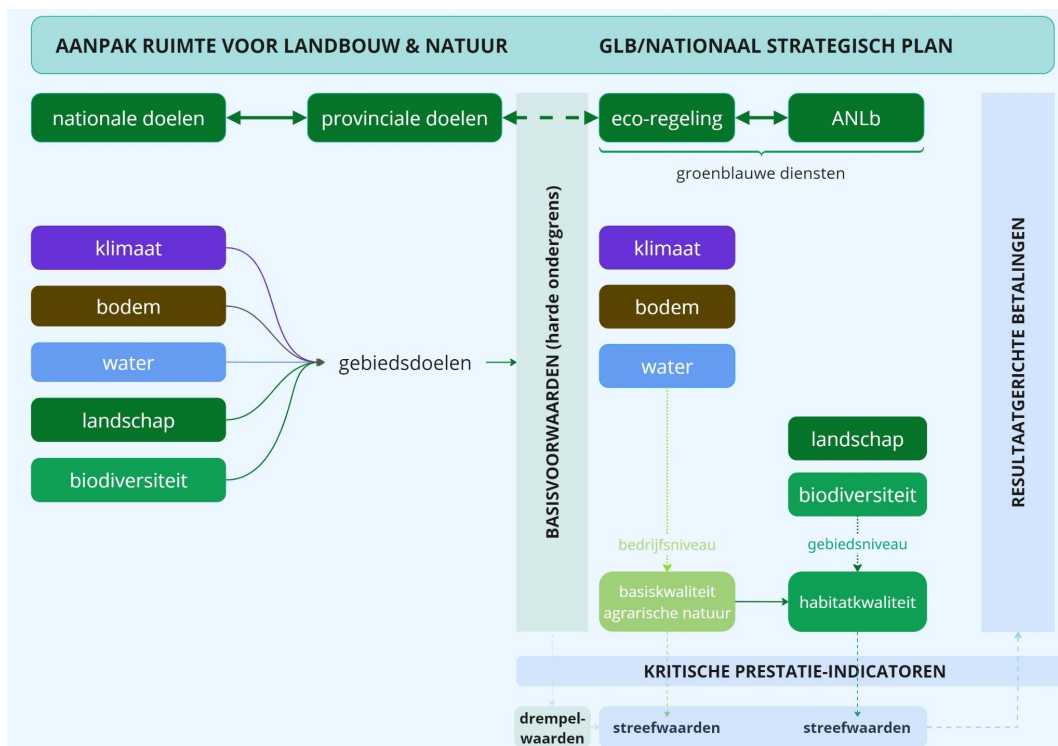
1. Inleiding

BoerenNatuur streeft ernaar dat elke boer die natuurinclusief wil boeren daar ook zijn of haar boterham mee kan verdienen. Het gaat daarbij om een vorm van boeren waarbij voedselproductie gecombineerd wordt met het versterken van de biodiversiteit en landschapskwaliteit van het agrarisch gebied. Essentieel hierin is het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), één van de subsidieregelingen die gekoppeld is aan het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Het ANLb draagt bij aan Europese en nationale natuur- en milieudoelen, waaronder de doelen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurherstelverordening, de Kaderrichtlijn Water en het Klimaatakkoord. Het ANLb wordt uitgevoerd door 40 agrarische collectieven, die als intermediair fungeren tussen de overheid en de circa 12.000 deelnemende boeren, met BoerenNatuur als landelijke koepelorganisatie. Deze collectieven zijn samenwerkingsverbanden van boeren, die via gebiedsgericht maatwerk zorgen voor meer samenhang in het beheer op gebiedsniveau. Ten behoeve van de discussie over de toekomst van het GLB na 2027 geven wij hierbij onze visie op de beoogde vereenvoudiging van het GLB en de verdeling van GLB-gelden in relatie tot het ANLb.

2. Onze toekomstvisie op het GLB

Ons toekomstbeeld is een doelgericht GLB dat de levering van groenblauwe diensten optimaal ondersteunt via:

- duidelijke wet- en regelgeving, aangevuld met goede landbouw- en milieucondities (GLMC's) als minimale basisvoorwaarden;
- een eco-regeling die groenblauwe diensten stimuleert en gericht is op het realiseren van een basiskwaliteit agrarische natuur. Hierbij staan klimaat, bodem en water centraal, met een focus op het zoveel mogelijk sluiten van kringlopen;
- het ANLb voor groenblauwe diensten op gebiedsniveau, gericht op het actief versterken van de kwaliteit van de natuur en het landschap in het agrarisch gebied.

3. Hoe kijken wij aan tegen vereenvoudiging van het GLB?

Het ANLb biedt kansen om voedselproductie te combineren met bijdragen aan de doelen op het vlak van natuur en landschap: een win-win voor boeren én natuur. Om dat effectief te kunnen doen, zijn de volgende verbeteringen noodzakelijk:

- **betere ondersteuning van gebiedsgericht maatwerk:** het ANLb toont aan dat een gebiedsgerichte aanpak effectief is, mits collectieven voldoende ruimte krijgen om het beheer af te stemmen op gebiedsspecifieke kenmerken en flexibel in te spelen op actuele omstandigheden, zoals weersinvloeden en predatiedruk. Deze gebiedsgerichte aanpak wordt echter onvoldoende ondersteund door het huidige GLB, dat nog hoofdzakelijk gericht is op controle en verantwoording op perceelsniveau. Als gevolg daarvan worden bepaalde controles bijvoorbeeld dubbelop uitgevoerd, omdat zowel de overheid als de collectieven een controlerende rol hebben;
- **verlaging van de administratieve lasten:** het huidige stelsel is te complex en leidt daardoor tot extra administratieve lasten voor boeren en collectieven. Dit komt mede door de te gedetailleerde eisen op het vlak van controle en verantwoording (zie vorige punt) en falende ICT-systemen (zie verderop);
- **betere afstemming tussen relevante beleidsregelingen:** de huidige regelingen zijn onvoldoende op elkaar afgestemd, waardoor ze elkaar soms beconcurreren in plaats van versterken. Een betere samenhang is noodzakelijk voor een effectievere uitvoering. Het gaat dan bijvoorbeeld om de wisselwerking tussen de eco-regeling en het ANLb, maar ook om de wisselwerking tussen het ANLb en de mestwetgeving;
- **het mogelijk maken van stapeling van pakketten:** momenteel is het niet toegestaan om meerdere beheerfuncties op één perceel te combineren, zoals een weidevogelpakket en een klimaatpakket. Dit belemmert het behalen van ecologische doelen en leidt tot inefficiënt gebruik van middelen;
- **betere ICT-ondersteuning via RVO:** accurate kaartlagen, een soepele gegevensuitwisseling en goed werkende tools zijn essentieel om de uitvoering soepel en effectief te laten verlopen. Als gevolg van verouderde ICT-systemen en een gebrek aan capaciteit schiet de overheid op dit vlak tekort.

3. Waar komen GLB-gelden terecht?

Binnen het huidige GLB wordt een groot deel van de middelen besteed aan de basisinkomenssteun, met relatief beperkte budgetten voor groenblauwe diensten, zoals het agrarisch natuur- en landschapsbeheer en de eco-regeling. Wij pleiten voor een herverdeling die leidt tot:

- **meer budget voor het leveren van groenblauwe diensten,** inclusief vergoedingen die concurrerend zijn ten opzichte van reguliere landbouwproductie. Een groter aandeel ANLb op bedrijfsniveau (meer dan 15 à 20%) is vanuit het oogpunt van doelbereik noodzakelijk, maar uit onderzoek blijkt dat dat tot een (fors) negatief bedrijfsresultaat leidt. Een eerlijke vergoeding die recht doet aan de inspanningen en de maatschappelijke waarde van de geleverde diensten is essentieel om agrarisch natuur- en landschapsbeheer economisch haalbaar en schaalbaar te maken;
- **meer stabiliteit en zekerheid:** effectief agrarisch natuur- en landschapsbeheer vereist langere contractduren van 20 tot 30 jaar, zodat boeren het beheer structureel kunnen integreren in hun agrarische bedrijfsvoering;
- **uitbreiding van de huidige monitoring** met monitoring van habitatkwaliteit, want daarmee kunnen de directe effecten van het ANLb veel beter in kaart gebracht worden, waardoor het beheer effectiever bijgestuurd kan worden;
- **meer flankerend beleid** op het vlak van waterbeheer, preventief en actief predatiebeheer en toegang tot grond, want dat is noodzakelijk om de levering van groenblauwe diensten beter te faciliteren.

Graag lichten wij onze visie verder toe tijdens het rondetafelgesprek.

Met hartelijke groet,
Marije Klever,
voorzitter BoerenNatuur